

Journal of Modern Management Science

Faculty of Management Science, Lampang Rajabhat University

<https://www.tci-thaijo.org/index.php/JMMS>

Approved by TCI during

การมีส่วนร่วมของชุมชนที่ส่งผลกระทบต่อการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน เพื่อยกระดับการท่องเที่ยว เขตเทศบาลนครหาดใหญ่ หลังวิกฤตการณ์โควิด 19

Community Participation in Sustainable Tourism Management to Enhance Tourism in Hat Yai Municipality After the Covid-19 Crisis

พัชรินทร์ บุญนุ่น^{1*} ภาณุมาศ สุยบางดำ² และอาริชา โสภจารย์³
Patcharin Bunnoon^{1*} Panumas Suybangdum² Arrisa Sopajarn³

Article Information

Received: Sep 22, 2021

Revised: Feb 14, 2022

Accepted: Mar 6, 2022

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้เป็นวิจัยเชิงผสมผสาน มีวัตถุประสงค์การวิจัย เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเพื่อยกระดับการท่องเที่ยว เขตเทศบาลนครหาดใหญ่ หลังวิกฤตการณ์โควิด 19 กลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน การสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ เครื่องมือการวิจัย คือ แบบสอบถาม ข้อมูลเชิงปริมาณ วิเคราะห์โดยใช้สถิติค่าเฉลี่ย ร้อยละ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณ ข้อมูลเชิงคุณภาพ คือการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา แล้วนำมาจัดหมวดหมู่ และเรียบเรียงเป็นความเรียง

ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเพื่อยกระดับการท่องเที่ยวในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ หลังวิกฤตการณ์โควิด 19 พบว่า 1) ปัจจัยที่ส่งผลกระทบเชิงบวก ได้แก่ ด้านคุณภาพชีวิตของประชาชนในชุมชน ด้านศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวภายในชุมชน และด้านการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน 2) ปัจจัยที่ส่งผลกระทบด้านลบ ได้แก่ ด้านวัฒนธรรมชุมชน และ3) ปัจจัยด้านสาธารณูปโภค ไม่ส่งผลกระทบต่อการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ข้อเสนอแนะในการใช้ผลงานวิจัย ได้แก่ หน่วยงานภาครัฐ เอกชน และประชาชนในพื้นที่ สามารถนำผลการวิจัยไปใช้ในการวางแผน พัฒนา ชุมชนให้เกิดการท่องเที่ยวชุมชนและนำไปสู่การท่องเที่ยวที่ยั่งยืนต่อไป

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วมของชุมชน การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน วิกฤตการณ์โควิด 19

¹ อาจารย์ประจำสาขาบริหารธุรกิจ วิทยาลัยรัตภูมิ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสงขลา

^{2,3} อาจารย์ประจำสาขาอุตสาหกรรม วิทยาลัยรัตภูมิ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสงขลา

Abstract

The research aims to study the factors affecting community participation in sustainable tourism management to enhance tourism in Hat Yai municipality after the Covid- 19 crisis. The distribution of questionnaires was conducted to generate for 400 stratified random sampling participants. Statistical analysis was designed to carry out as quantitative data which is composed of mean, standard deviation, and multiple linear regression. Qualitative data was employed through the use of content analysis.

The results of studying factors affecting community participation in sustainable tourism management to enhance tourism in Hat Yai municipality after the Covid- 19 crisis showed the following findings: 1) Positive influence of factors; community-based tourism management; quality's life of people; community-based tourism potential Negative influence of factor; community culture 3) No influence of factor; public utilities. Suggestions for using research results include government agencies, the private sector, and people in the area. The research results can be use in community planning and development to create community tourism and lead to sustainable tourism.

Key words: Community Participation, Sustainable Tourism, Covid 19 Crisis

บทนำ

สถานการณ์การท่องเที่ยวในประเทศไทยได้รับผลกระทบจากการระบาดโควิด 19 เป็นอย่างมาก เนื่องจากนักท่องเที่ยวไม่สามารถเดินทางมาท่องเที่ยวสถานที่ต่าง ๆ ได้ จากดัชนีความเชื่อมั่นของผู้ประกอบการท่องเที่ยวในช่วงไตรมาส 1/2564 กลุ่มตัวอย่างสถานประกอบการ 730 แห่ง 8 ประเภท พบว่าความเชื่อมั่นของผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเท่ากับ 36 % นั้นหมายถึง สถานการณ์ท่องเที่ยวอยู่ระดับที่ต่ำกว่าปกติมากที่สุด (ธุรกิจท่องเที่ยว, 2564) ภายในปี 2564 ตลาดนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ อาจตกต่ำกว่าที่เคยคาดการณ์ไว้ นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติอาจจะเข้ามาท่องเที่ยวในประเทศไทยจำนวน 1.5 แสนคน เท่านั้น และบางจังหวัดเท่านั้นที่สามารถเปิดรับนักท่องเที่ยวต่างชาติได้ เช่น ภูเก็ต กระบี่ เป็นต้น สถานท่องเที่ยวเหล่านั้นสามารถควบคุมการระบาดโควิด 19 ได้เป็นอย่างดี (ศูนย์การวิจัยกสิกรไทย, 2564) เช่นเดียวกับการท่องเที่ยวในหาดใหญ่ ที่ได้รับผลกระทบเป็นอย่างมาก ผู้ประกอบการหาแนวทางร่วมกันในการฟื้นฟูเศรษฐกิจ เพื่อให้หาดใหญ่กลับมาคึกคักอีกครั้งภายใต้การท่องเที่ยววิถีวิถีใหม่ (New normal) (เศรษฐกิจภูมิภาค, 2563)

จากปัญหาเศรษฐกิจที่มีความซับซ้อนและเกิดการเปลี่ยนแปลง ภายใต้ปัจจัยต่าง ๆ ที่นอกเหนือการควบคุม และการพัฒนาด้านเทคโนโลยี ที่ส่งผลกระทบอย่างรุนแรงต่อพฤติกรรมและไลฟ์สไตล์ของคนที่เปลี่ยนไป เพื่อรับมือกับสังคมไทยที่กำลังจะก้าวเข้าสู่ Thailand 4.0 ดังนั้นการพัฒนาเศรษฐกิจระดับพื้นที่เพื่อกระจายความเจริญ โดยใช้พื้นฐานบนต้นทุนเดิมทางสังคม ประเพณี และวัฒนธรรมชุมชนที่มีอยู่ กระจายการผลิต การจำหน่าย และการบริโภคภายในจังหวัด และพื้นที่ใกล้เคียงให้มากที่สุด อย่างไรก็ตาม การฟื้นฟูเศรษฐกิจ ต้องการให้ประชาชนมีส่วนร่วมการระดมความคิดผ่านเวทีจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง รวมทั้งวิถีชีวิตความเป็นอยู่ ของประชาชนในพื้นที่ ที่สะท้อนมาสู่รูปแบบ ที่เป็นเอกลักษณ์อัตลักษณ์สู่การเป็นจุดขายของหาดใหญ่ให้เป็นเมืองที่

นำท่องเที่ยว เกิดการสร้างงานในชุมชน ลดการย้ายถิ่นฐานของผู้คน การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเมืองหาดใหญ่ที่มีความเก่าแก่ผ่าน การสร้างเอกลักษณ์ทางกายภาพตามวิถีชีวิตของคนในชุมชนที่เปลี่ยนแปลงไป โดยการปรับกลยุทธ์จากตั้งรับเป็นเชิงรุก ผ่านการ โฆษณาประชาสัมพันธ์ ผ่านสื่อต่าง ๆ ที่เจาะเข้าถึงผู้บริโภคที่มีส่วนแบ่งทางการตลาดตามบริบทจริง สร้างระบบการเข้าถึงข้อมูล ที่ สะดวกรวดเร็วในหลากหลายช่องทาง ทั้งผู้ชาย ผู้ซื้อ ตัวแทน สมาคมและภาครัฐที่เกี่ยวข้อง ส่งผลต่อการแก้ไขปัญหาพื้นฐานทาง เศรษฐกิจโดยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนอย่างแท้จริง ดังนั้น การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการท่องเที่ยว ในเขตเทศบาลนคร หาดใหญ่ จึงจำเป็นต้องได้รับความร่วมมือจากประชาชน และหน่วยงานภาคส่วนต่าง ๆ ในการจัดการท่องเที่ยวในชุมชน เพื่อให้ หาดใหญ่มีศักยภาพด้านแหล่งท่องเที่ยวภายในชุมชน วัฒนธรรมชุมชน สาธารณูปโภค และคุณภาพชีวิตของประชาชนในชุมชน เมื่อสิ่งเหล่านี้มีศักยภาพ และคุณภาพในการรองรับนักท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ให้ความสำคัญกับหาดใหญ่เป็นเมืองแห่งเทศกาล “Hat Yai of Festivals” อาหารการกินที่หลากหลาย ด้วยเอกลักษณ์ที่โดดเด่น (ถนัด คอมันตร์, 2561)

ในขณะที่หาดใหญ่มีทรัพยากรทั้งด้านกายภาพ สังคม วัฒนธรรม และความเข้มแข็งในชุมชน พร้อมทั้งสิ่งอำนวยความสะดวก ที่จะรองรับการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนได้อย่างมีประสิทธิภาพ และตอบโจทย์ของนักท่องเที่ยวทั้งหลายที่เข้ามาท่องเที่ยว อำเภหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ได้อย่างมีความสุขและสร้างความประทับใจให้กับผู้มาเยือนไม่น้อย ดังนั้นประชาชน เขตเทศบาล นครหาดใหญ่ จึงให้ความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐ เอกชน และผู้ประกอบการในการจัดการพัฒนาและฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยว ภายใต้งานโครงการโควิด 19 โดยนำเสนอภาพลักษณ์ของเมืองหาดใหญ่ในมุมมองใหม่ ได้แก่ ด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยวที่ สามารถควบคุมแหล่งท่องเที่ยวให้คงเดิมสู่การร่วมสมัยกับปัจจุบัน วัฒนธรรมชุมชนโดยการผสมผสานพหุวัฒนธรรม สร้างความ เป็นเอกลักษณ์ของชุมชน พัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่ให้มีความเป็นอยู่ที่ดี เพิ่มศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวให้ สามารถรองรับนักท่องเที่ยว และด้านสาธารณูปโภคมีความเจริญ ทันสมัย อำนาจความสะดวกประชาชน และนักท่องเที่ยว ที่ เดินทางเข้ามาในพื้นที่ ผ่านสื่อโซเชียลมีเดียต่าง ๆ ทั้งในและต่างประเทศให้เมืองหาดใหญ่เป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทย และต่างชาติ ทั้งนี้ผู้วิจัยจึงมองเห็นความสำคัญในการพัฒนาการท่องเที่ยวของหาดใหญ่ให้ยั่งยืน ทำให้เกิดการจ้างงาน สร้างอาชีพ สร้างรายได้ให้กับคนในพื้นที่หาดใหญ่ พื้นที่ใกล้เคียง และจังหวัดใกล้เคียง จะส่งผลดีต่อระบบเศรษฐกิจของเมืองหาดใหญ่ สร้าง เงินตราหมุนเวียนในชุมชนได้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนที่ส่งผลกระทบต่อจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเพื่อยกระดับการท่องเที่ยว เขต เทศบาลนครหาดใหญ่ หลังวิกฤตการณ์โควิด 19

การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

Swarbrooke (1998) และ Eber (1993) กล่าวว่า การท่องเที่ยวทำให้เศรษฐกิจเติบโตอย่างรวดเร็ว โดยไม่ทำลาย ทรัพยากรการท่องเที่ยว รวมทั้งไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมทางกายภาพและโครงสร้างความเป็นอยู่ทางสังคมนั้น ๆ ด้วยการ จัดการทรัพยากรอย่างชาญฉลาด ให้ทรัพยากรยังคงอยู่ จึงจำเป็นต้อง อนุรักษ์ บำรุง รักษา ดูแล อย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้ทรัพยากร อยู่ได้นาน และสมบูรณ์ที่สุด ทั้งนี้การจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน เป็นการจัดการทั้งทรัพยากรธรรมชาติและทรัพยากรที่มนุษย์ สร้างขึ้นที่มีอยู่ภายในชุมชน อีกทั้งยังเป็นการรักษาทรัพยากรธรรมชาติและทรัพยากรที่มนุษย์สร้างขึ้น ให้คงสภาพเดิม ควบคู่กับ การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

การมีส่วนร่วมของชุมชน

การมีส่วนร่วมของชุมชน เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนในชุมชนร่วมกันวางแผน พิจารณา ตัดสินใจ ปฏิบัติ และร่วมรับผิดชอบในเรื่องต่าง ๆ (William, 1976) ทั้งนี้ทำให้ชุมชนเกิดการพัฒนาและเรียนรู้ในด้านต่าง ๆ ไปพร้อมกัน เมื่อประชาชนมีกิจกรรมร่วมกัน และเป็นการมีส่วนร่วมของชุมชนที่แท้จริง มีขั้นตอนการมีส่วนร่วมดังนี้ (Amstein, 1969; Cohen & Uphoff, 1980) 1) กำหนดจุดมุ่งหมายหรือเป้าประสงค์ 2) การทำกิจกรรม 3) การใช้ประโยชน์ 4) การร่วมรับผลประโยชน์ 5) การประเมินผล เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ ภายใต้การมีส่วนร่วมนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาปัจจัยด้านต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1) ด้านการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน เป็นการสร้างรายได้ให้กับชุมชน สามารถพัฒนาเศรษฐกิจของชุมชนนั้น ๆ ให้ดีขึ้น (Giampiccoli & Kalis, 2012) เชื่อมโยงการพัฒนาเศรษฐกิจที่เข้มงวด เพื่อให้ประชาชนมีโอกาสและการพึ่งพาตนเอง (Telfer, 2009) มุ่งสู่โอกาสที่พัฒนาการดำรงชีวิตของผู้คนในชุมชน (Singh, 2008) การพัฒนาชุมชนให้มีความเจริญและมีการทำกิจกรรมร่วมกัน จึงทำให้เกิดความรักและห่วงแหนชุมชนที่อาศัยอยู่ (Mearns, 2003) รวมทั้งการสร้างรายได้จากการท่องเที่ยวโดยชุมชน สร้างทางเลือกให้กับชุมชนได้เป็นอย่างมาก

สมมติฐานที่ 1: การจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

2) ด้านคุณภาพชีวิตของประชาชนในชุมชน Ferrans & Power, 1985; Zhan, 1992 กล่าวว่า ความสัมพันธ์ความต้องการกับระดับคุณภาพชีวิต แบ่งออกเป็น 3 ระดับ ได้แก่ 1) ชีวภาพ (Bio-physical Needs) 2) สังคม (Psycho-social Needs) 3) ความทะเยอทะยานส่วนตัว (Personal Aspiration) การมีคุณภาพชีวิตที่ดี มีความสุข ความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง ความพึงพอใจในการใช้ชีวิตและคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นมีปัจจัยต่าง ๆ ได้แก่ ปัจจัยสี่ ความพึงพอใจในชีวิต เศรษฐกิจและสังคม สุขภาพกายและจิต และครอบครัว (Padilla & Gran 1985)

สมมติฐานที่ 2: คุณภาพชีวิตของประชาชนในชุมชน ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

3) ด้านสาธารณูปโภค เป็นการบริการต่าง ๆ ในลักษณะสาธารณะประโยชน์ให้กับประชาชนในการอุปโภคและบริโภคที่จำเป็นในการดำรงชีวิต เช่น การไฟฟ้า ระบบประปา การเดินทาง เป็นต้น โดยการบริหารจัดการนี้ ส่วนใหญ่ดำเนินการด้วยหน่วยงานภาครัฐโดยตรง ภายใต้แผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ในการดำเนินงานของรัฐบาล โดยรัฐบาลจะกระจายอำนาจมาสู่ท้องถิ่น นั้น ๆ โดยตรง และให้ท้องถิ่นดังกล่าวบริหารจัดการเอง (ราชกิจจานุเบกษา, 2561)

สมมติฐานที่ 3: สาธารณูปโภค ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

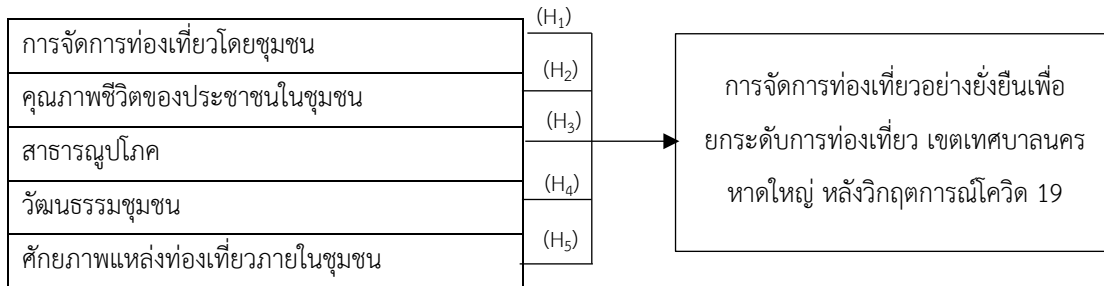
4) ด้านวัฒนธรรมชุมชน ฉัตรทิพย์ นาถสุภา (2540) กล่าวว่า 1) วัฒนธรรมชุมชนดั้งเดิมของคนไทยไม่คำนึงถึงการแข่งขันกัน 2) ปลุกจิตสำนึกให้คนรักกัน และสามัคคี 3) กระบวนการมีจิตสำนึกรักชุมชน 4) มีการจัดการภายในชุมชนเพื่อการต่อรองกับองค์กรภายนอก 5) การสร้างองค์ความรู้ใหม่ และ 6) การพึ่งพาตนเองได้ วัฒนธรรมชุมชนแบ่งตามลักษณะดังนี้ 1) ระบบแบบแผน 2) ระบบความคิด ความเชื่อ 3) ประเพณี ความรู้ของชุมชน และ 5) ภูมิปัญญา (สุรวุฒิ ปัดไธสง, 2545) ปัจจุบันวัฒนธรรมของชุมชน เกิดขึ้นจากการรวมตัวของบุคคลที่อาศัยร่วมกันเป็นจำนวนมาก แบ่งออกเป็นวัฒนธรรมชุมชนเมือง และวัฒนธรรมชุมชนชนบท ที่มีการใช้ชีวิตที่แตกต่างกันโดยสิ้นเชิง

สมมติฐานที่ 4: วัฒนธรรมชุมชน ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

5) ด้านศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวภายในชุมชน โดยวิภา ศรีระทุ (2551) ได้อธิบายว่า การกำหนดศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวมีองค์ประกอบ 4 ด้าน ดังนี้ 1) ศักยภาพด้านแหล่งท่องเที่ยว 2) ศักยภาพด้านความปลอดภัย 3) ศักยภาพด้านกิจกรรม และ 4) ศักยภาพด้านการมีส่วนร่วม

สมมติฐานที่ 5: ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวภายในชุมชน ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ระเบียบวิธีการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้ เป็นวิจัยเชิงผสมผสาน โดยการสร้างแบบสอบถามจากการสนทนากลุ่มผู้ประกอบการธุรกิจ ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว หน่วยงานภาครัฐและหน่วยงานภาคเอกชน จำนวน 9 หน่วยงาน ได้แก่ 1) เทศบาลนครหาดใหญ่ 2) มูลนิธิชุมชนสงขลา 3) กิมหยงดอทคอม 4) สงขลามาสูข 5) หอการค้าจังหวัดสงขลา 6) สมาพันธ์เอสเอ็มอี 7) ประธานชุมชน 8) ผู้ประกอบการร้านอาหาร 9) ผู้ประกอบการธุรกิจการท่องเที่ยวและโรงแรม โดยเลือกผู้ให้ข้อมูลแบบเจาะจง จำนวน 15 คน ในพื้นที่เขตเทศบาลนครหาดใหญ่ นำข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่ม ไปวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูล และจัดทำแบบสอบถาม ประชากรทั้งหมด จำนวน 158,392 คน (เทศบาลนครหาดใหญ่, 2562) เขตเทศบาลนครหาดใหญ่มีชุมชนจำนวน 4 เขตพื้นที่ ซึ่งการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตร ทาโร่ ยามาเน่ คือ กลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 400 คน

การสุ่มตัวอย่างโดยใช้อาศัยความน่าจะเป็น ด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified sampling) โดยการเก็บกลุ่มตัวอย่างใน 4 เขตพื้นที่ มีชุมชนจำนวน 102 ชุมชน แบ่งตามตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงกลุ่มตัวอย่างในเขตพื้นที่เทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่

เขตพื้นที่	จำนวนชุมชน	กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ (คน)
1	28	110
2	27	106
3	27	106
4	20	78
รวม	102	400

เครื่องมือวิจัย

แบบสอบถามปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวเพื่อยกระดับการท่องเที่ยวในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ หลังวิกฤตการณ์โควิด 19 ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

ตอนที่ 2 ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวเพื่อยกระดับการท่องเที่ยว เขตเทศบาลนครหาดใหญ่ หลังวิกฤตการณ์โควิด 19 มีข้อคำถามแบ่งออกเป็นรายด้าน 5 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน 2)

ด้านคุณภาพชีวิตของประชาชนในชุมชน 3) ด้านสาธารณูปโภค 4) ด้านวัฒนธรรมชุมชน 5) ด้านศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวภายในชุมชน เป็นคำถามที่สร้างขึ้นโดยใช้ Rating Scales ตามแนวทางการสร้างแบบวัดของ Likert (1967) โดยกำหนดระดับการประมาณค่าเป็น 5 ระดับ เพื่อให้เหมาะสมและสะดวกในการตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวเพื่อยกระดับการท่องเที่ยวในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ หลังวิกฤตการณ์โควิด 19

การพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ตรวจสอบโดยผู้เชี่ยวชาญด้านการท่องเที่ยว จำนวน 3 คน มีค่า ดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เท่ากับ 0.60 – 1.00 ไพศาล วรคำ (2556) และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ ใช้สูตรสัมประสิทธิ์อัลฟาของ Cronbach (1970) เท่ากับ .890

สถิติและการวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ได้แก่ 1) สถิติพื้นฐาน คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2) สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน คือ การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ และการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ คือ การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

ผลการวิจัยและการอภิปรายผล

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

จากการวิจัย พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 209 คน ร้อยละ 52.25 และเพศชาย จำนวน 191 คน ร้อยละ 47.75 มีอายุระหว่าง 51 ปี – 60 ปี จำนวน 156 คน ร้อยละ 39.00 อายุระหว่าง 21 ปี – 30 ปี จำนวน 118 คน ร้อยละ 29.50 มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 10,001 บาท – 20,000 บาท จำนวน 158 คน ร้อยละ 39.50 รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 40,001 บาท – 50,000 บาท จำนวน 101 คน ร้อยละ 25.25 ประกอบอาชีพกิจการส่วนตัว จำนวน 173 คน ร้อยละ 43.25 อาชีพรับราชการ จำนวน 99 คน ร้อยละ 24.75 มีระดับการศึกษาปริญญาตรี จำนวน 201 คน ร้อยละ 50.25 ระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 80 คน ร้อยละ 20 ระดับการศึกษามัธยมศึกษา (ม.6) จำนวน 70 คน ร้อยละ 17.50

ตอนที่ 2 ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวเพื่อยกระดับการท่องเที่ยว เขตเทศบาลนครหาดใหญ่ หลังวิกฤตการณ์โควิด 19

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย/ค่าระดับปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวเพื่อยกระดับการท่องเที่ยว เขตเทศบาลนครหาดใหญ่ หลังวิกฤตการณ์โควิด 19

ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนฯ	($\bar{X}$)	(S.D.)	แปลผล
ด้านการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน	4.13	.526	มาก
ด้านคุณภาพชีวิตของประชาชนในชุมชน	4.24	.421	มาก
ด้านสาธารณูปโภค	4.04	.499	มาก
ด้านวัฒนธรรมชุมชน	4.14	.451	มาก
ด้านศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวภายในชุมชน	4.47	.366	มาก
รวม	4.20	.359	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวเพื่อยกระดับการท่องเที่ยวในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ หลังวิกฤตการณ์โควิด 19 ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเพื่อยกระดับการท่องเที่ยวในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ หลังวิกฤตการณ์โควิด 19 ทุกด้าน อยู่ในระดับมาก โดยปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวเพื่อยกระดับการท่องเที่ยว เขตเทศบาลนครหาดใหญ่ หลังวิกฤตการณ์โควิด 19 จากมาก ไปหาน้อย ได้แก่ (1) ด้านศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวภายในชุมชน ($\bar{X} = 4.47$) (2) ด้านคุณภาพชีวิตของประชาชนในชุมชน ($\bar{X} = 4.24$) (3) ด้านวัฒนธรรมชุมชน ($\bar{X} = 4.14$) (4) ด้านการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน ($\bar{X} = 4.13$) (5) ด้านสาธารณูปโภค ($\bar{X} = 4.04$) ตามลำดับ

ตารางที่ 3 การทดสอบสมมติฐานสัมประสิทธิ์การถดถอยกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวเพื่อยกระดับการท่องเที่ยวในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ หลังวิกฤตการณ์โควิด 19

ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการมีส่วนร่วมของชุมชน	การจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน		t	p-value
	สัมประสิทธิ์ถดถอย	ความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน		
ค่าคงที่	2.596	.311	8.341	.000
การจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน	.119	.057	2.119	.035**
คุณภาพชีวิตของประชาชนในชุมชน	.458	.080	7.255	.000***
สาธารณูปโภค	-.122	.081	-1.605	.109
วัฒนธรรมชุมชน	-.482	.080	-7.145	.000***
ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวภายในชุมชน	.306	.077	5.784	.000***
F= 29.524, p=0.000, R ² = .281, AdjR ² = .271				

p<.05, *p<.01

จากตารางที่ 3 พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเพื่อยกระดับการท่องเที่ยวเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ หลังวิกฤตการณ์โควิด 19 พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเพื่อยกระดับการท่องเที่ยวในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ หลังวิกฤตการณ์โควิด 19 ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการวิจัยชาติเดียว กลัญทกะปรกรณ์ และคณะ (2563) ที่พบว่า ประชาชนในพื้นที่ที่มีศักยภาพในการพัฒนาการท่องเที่ยวเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ให้เป็นเมืองท่องเที่ยว ทั้งนี้ยังเป็นเมืองพหุวัฒนธรรม มีความหลากหลายวัฒนธรรม ไทย จีน มุสลิม และอินเดีย รวมถึงอาหารการกิน มีอาหารพื้นเมืองให้ลองรับประทาน นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของพัชรินทร์ บุญนุ่น และคณะ (2563) ที่พบว่า หาดใหญ่มีเทศกาลอาหารต่าง ๆ ให้นักท่องเที่ยวสามารถท่องเที่ยวได้ตลอดทั้งปี ทำให้ประชาชนตื่นตัวพัฒนาศักยภาพในการจัดการแหล่งท่องเที่ยว เขตเทศบาลนครหาดใหญ่ ได้เต็มศักยภาพ ส่งผลให้การจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนมีประสิทธิภาพต่อไป

ทั้งนี้การจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนส่งผลกระทบเชิงบวกกับการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ($\beta_1=0.119$, $t= 2.119$, $p < 0.05$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 จะเห็นว่าประชาชนในชุมชนเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ ร่วมการวางแผน ดำเนินการตามแผน การใช้ประโยชน์ร่วมกัน และการทำนุบำรุงรักษาแหล่งท่องเที่ยวด้วยตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ ประคอง สุคนธจิตต์ และคณะ (2561) ที่พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการเศรษฐกิจชุมชน ในด้านต่าง ๆ ทั้งนี้ ประชาชนช่วยกันสอดส่อง

ดูแล รักษา แหล่งท่องเที่ยว ที่เป็นของชุมชนให้คงเดิมอยู่ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธีรดา ดวงแก้ว และนันทิชา หาสนทรี (2563) ที่พบว่า ประชาชนในบ้านไทรน้อย ให้ความสำคัญกับการท่องเที่ยว เนื่องจากชุมชนมีภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เก่าแก่ สวยงาม และผลิตภัณฑ์ชุมชนมากมายที่นำเสนอให้กับนักท่องเที่ยวที่มาเยือน เช่นเดียวกับเทศบาลนครหาดใหญ่เป็นศูนย์การค้า และเมืองศรีวิไล ประชาชนในพื้นที่ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัว เช่น ค้าขาย สถานบันเทิง มัคคุเทศก์ ธุรกิจโรงแรม ธุรกิจการท่องเที่ยว ธุรกิจร้านอาหาร ฯลฯ ทำให้ประชาชนมีความสุขในการใช้ชีวิต และการประกอบอาชีพอย่างมั่นคง มีเงินหมุนเวียนในระบบเศรษฐกิจภายใต้การใช้ชีวิตแบบวิถีใหม่ (New Normal) **ดังนั้นจึงยอมรับสมมติฐานข้อที่ 1**

ทั้งนี้ด้านคุณภาพชีวิตของประชาชนในชุมชน ส่งผลกระทบเชิงบวกกับการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ($\beta_2=0.458$, $t=7.255$, $p < 0.01$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 ซึ่งประชาชนในเขตพื้นที่เทศบาลนครหาดใหญ่มีการใช้ชีวิตอยู่ในสังคมอย่างสงบความสุข ความพร้อม ในการประกอบสัมมาอาชีพ ซึ่งประชาชนในเขตพื้นที่เทศบาลนครหาดใหญ่มีการใช้ชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข สอดคล้องกับผลงานการวิจัยของ จิรัชยา เจียวีก และคณะ (2558) ที่พบว่า คุณภาพชีวิตของประชาชน เทศบาลเมืองคอหงส์ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา อยู่ในระดับดี มีปัจจัย 1) ความเท่าเทียมในสังคม 2) พฤติกรรมการมีส่วนร่วม และการใช้ชีวิตตามหลังเศรษฐกิจพอเพียง ทั้งนี้ยังสอดคล้องกับการประเมินความสำเร็จตามยุทธศาสตร์ของเทศบาลนครหาดใหญ่ เทศบาลนครหาดใหญ่ (2561) ที่พบว่า เทศบาลนครหาดใหญ่ มีการดำเนินงานด้านต่าง ๆ มีความสัมพันธ์กันทางบวกกับด้านคุณภาพชีวิตของประชาชน ซึ่งเศรษฐกิจที่ดีของเมืองทำให้ประชาชนในพื้นที่ หรือบุคคลที่เข้ามาอาศัยในเขตเทศบาลมีคุณภาพที่ดีตามไปด้วย **ดังนั้นจึงยอมรับสมมติฐานข้อที่ 2**

แต่ด้านสาธารณูปโภค ไม่ส่งผลกระทบกับการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ($\beta_3=-0.122$, $t=-1.605$, $p > 0.10$) หน่วยงานภาครัฐเป็นหน่วยงานที่ต้องมีการจัดสรรระบบสาธารณูปโภคลงมายังชุมชน เช่น ระบบน้ำประปา ไฟฟ้า การจัดการขยะมูลฝอยและน้ำเสีย ระบบการรักษาความปลอดภัย ฯลฯ โดยประชาชนมีส่วนร่วมน้อยในด้านสาธารณูปโภค เนื่องจากหน่วยงานภาครัฐเป็นหน่วยงานที่ต้องเข้ามามีบทบาทในการจัดสรรระบบสาธารณูปโภคลงมายังชุมชน เช่น ระบบน้ำประปา ไฟฟ้า ฯลฯ ทั้งประชาชนในพื้นที่และนักท่องเที่ยวในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่นั้น อาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก หลากหลายอาชีพ ซึ่งเทศบาลนครหาดใหญ่ (2558) ได้มีการอำนวยความสะดวกสบายในด้านสาธารณูปโภค จึงจำเป็นต้องจัดบริการโครงสร้างพื้นฐานให้เหมาะสมกับการพัฒนาของเมือง และบริการสร้างสาธารณูปโภค ณ จุดบริการสาธารณะ โดยเทศบาลนครหาดใหญ่ร่วมกับหน่วยงานภาครัฐ เอกชน และห้างร้านต่าง ๆ ที่จัดสรรสำหรับผู้พิการ ฯลฯ เพิ่มเติม ทั้งนี้ ชนิษฐา ชูสุข และคณะ (2556) มีข้อจำกัดคือ การใช้ประโยชน์ของเมืองไม่เป็นระเบียบ และจุดเด่น คือ เส้นทางคมนาคมที่สะดวกขึ้น มีทั้งการเดินทาง ทางบก ทางน้ำ ทางอากาศ มีความเติบโตทางเศรษฐกิจ เมื่อเมืองมีความเจริญขึ้น ทำให้ผู้คนเข้ามาท่องเที่ยวการทำงาน การศึกษา จึงทำให้มีปัญหาต่าง ๆ เกิดขึ้นตามมา เช่น ปัญหารถติด ขยะมูลฝอย น้ำเสีย ฯลฯ ทำให้มีการจัดการระบบสาธารณูปโภคที่ดี เพื่อคุณภาพความเป็นอยู่ของประชาชนเมืองที่ดี และการรองรับ นักท่องเที่ยวในทุกรูปแบบที่เข้ามาเที่ยวหาดใหญ่ **ดังนั้นจึงปฏิเสธสมมติฐานข้อที่ 3**

แต่ในทางกลับกันด้านวัฒนธรรมชุมชน ส่งผลกระทบเชิงลบกับการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ($\beta_4=-0.482$, $t=-7.145$, $p < 0.01$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 โดยเทศบาลนครหาดใหญ่เป็นสังคมพหุวัฒนธรรม มีประชาชนหลายเชื้อชาติ ได้แก่ ไทย จีน มุสลิม และอินเดีย ทำให้เกิดความแตกต่างและอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข เทศบาลนครหาดใหญ่ถือว่าเป็นเมืองที่มีความเจริญต้น ๆ ของประเทศ มีผู้คนเข้ามาทำมาหากินตั้งแต่ในอดีต จนถึงปัจจุบัน เป็นการผสมผสานทางวัฒนธรรมของนานาชาติประเทศ เนื่องจากอดีตมีการติดต่อค้าขายกับต่างประเทศที่มีความสัมพันธ์มาอย่างช้านาน (เทศบาลนครสงขลา, 2564) รวมถึงการรับวัฒนธรรมจากต่างประเทศเข้ามาทำให้เกิดเป็นสังคมพหุวัฒนธรรมมาจนถึงปัจจุบัน ถึงอย่างไรก็ตาม วัฒนธรรมชุมชน ในอดีตผู้คน

ในชุมชนดำเนินชีวิตแบบเรียบง่าย มีการแบ่งปันกัน พึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ สุรุจ รัตนา (2545) ซึ่งปัจจุบันวัฒนธรรมทางสังคมมีความแตกต่างโดยสิ้นเชิง ความเป็นอยู่แบบไม่พึ่งพาอาศัยกันเหมือนในอดีต ทำให้วัฒนธรรมชุมชนเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา **ดังนั้นจึงปฏิเสธสมมติฐานข้อที่ 4**

และด้านศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวภายในชุมชนส่งผลกระทบเชิงบวกกับการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ($\beta_5=0.306$, $p < 0.01$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 หาดใหญ่ได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและต่างชาติ การเดินทางสะดวกสบาย การใช้ชีวิตวิถีชุมชนของคนในพื้นที่ การประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวผ่านสื่อออนไลน์และออฟไลน์ หน่วยงานภาครัฐและเอกชนเข้ามามีบทบาทในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้มีศักยภาพที่จะรองรับนักท่องเที่ยวได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยการร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาและอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยว ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชลลดา แสงมณี ศิริสาธิตกิจ และธีรศักดิ์ อุณารมณเลิศ (2557) พบว่า การมีสินค้าและบริการที่ตอบสนองนักท่องเที่ยว โดยอัตลักษณ์พื้นที่ วัฒนธรรมชุมชน การประชาสัมพันธ์ และทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชน สามารถตอบสนองนักท่องเที่ยวได้ โดยหาดใหญ่เป็นเมืองการค้า มีความหลากหลายทางกายภาพ เช่น สถาปัตยกรรมเก่าแก่ แหล่งธรรมชาติที่สำหรับการพักผ่อนของคนเมือง สินค้าปลอดภาษี แหล่งช้อปปิ้ง เป็นต้น การพัฒนาเมืองมาพร้อมกับความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ เป็นที่ชื่นชอบของนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและต่างชาติที่นิยมมาท่องเที่ยวกันในหาดใหญ่ **ดังนั้นจึงยอมรับสมมติฐานข้อที่ 5**

การนำไปใช้ประโยชน์

1. นำข้อมูลเสนอเป็นนโยบายต่าง ๆ ในการวางแผนและพัฒนา ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของเมืองหาดใหญ่ในอนาคตต่อไป เช่น การวางแผนจัดกิจกรรมทางการท่องเที่ยว เพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจของเทศบาลนครหาดใหญ่
2. สามารถนำข้อมูลจากงานวิจัยไปการประชาสัมพันธ์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัดสงขลา เช่น การจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวในลักษณะต่าง ๆ โดยการเผยแพร่ทั้งสื่อออนไลน์และออฟไลน์
3. เป็นข้อมูลสารสนเทศในการประกอบการตัดสินใจในการประกอบธุรกิจต่าง ๆ ของผู้ประกอบการ เช่น ธุรกิจร้านอาหาร ธุรกิจการท่องเที่ยวและการโรงแรม ฯลฯ
4. เป็นข้อมูลในการจัดการบริหารของชุมชนให้มีศักยภาพในด้านต่าง ๆ เช่น สังคม วัฒนธรรม และสาธาณูปโภค ฯลฯ

สรุป

1) กลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 209 คน ร้อยละ 52.25 และเพศชาย จำนวน 191 คน ร้อยละ 47.75 มีอายุระหว่าง 51 ปี – 60 ปี จำนวน 156 คน ร้อยละ 39.00 อายุระหว่าง 21 ปี – 30 ปี จำนวน 118 คน ร้อยละ 29.50 มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 10,001 บาท – 20,000 บาท จำนวน 158 คน ร้อยละ 39.50 รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 40,001 บาท – 50,000 บาท จำนวน 101 คน ร้อยละ 25.25 ประกอบอาชีพกิจการส่วนตัว จำนวน 173 คน ร้อยละ 43.25 อาชีพรับราชการ จำนวน 99 คน ร้อยละ 24.75 มีระดับการศึกษาปริญญาตรี จำนวน 201 คน ร้อยละ 50.25 ระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 80 คน ร้อยละ 20 ระดับการศึกษามัธยมศึกษา (ม.6) จำนวน 70 คน ร้อยละ 17.50

2) การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวเพื่อยกระดับการท่องเที่ยวในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ หลังวิกฤตการณ์โควิด 19 ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเพื่อยกระดับการท่องเที่ยวในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ หลังวิกฤตการณ์โควิด 19 ทุกด้าน อยู่ในระดับมาก โดยระดับ

ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวเพื่อยกระดับการท่องเที่ยว เขตเทศบาลนครหาดใหญ่ หลังวิกฤตการณ์โควิด 19 จากมาก ไปหาน้อย ได้แก่ (1) ด้านศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวภายในชุมชน (2) ด้านคุณภาพชีวิตของประชาชนในชุมชน (3) ด้านวัฒนธรรมชุมชน (4) ด้านการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน (5) ด้านสาธารณูปโภค ตามลำดับ

3) ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเพื่อยกระดับการท่องเที่ยวในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ หลังวิกฤตการณ์โควิด 19 พบว่า 1) ปัจจัยที่ส่งผลกระทบเชิงบวก ได้แก่ ด้านการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน ($\beta_1=0.119$, $t=2.119$, $p < 0.05$) ด้านคุณภาพชีวิตของประชาชนในชุมชน ($\beta_2=0.458$, $t=7.255$, $p < 0.00$) และด้านศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวภายในชุมชน ($\beta_5=0.306$, $t=5.784$, $p < 0.01$) ส่วน 2) ปัจจัยที่ส่งผลกระทบด้านลบ ได้แก่ ด้านวัฒนธรรมชุมชน ($\beta_4=-0.482$, $t=-7.145$, $p < 0.01$) และ 3) ปัจจัยด้านสาธารณูปโภค ($\beta_3=-0.122$, $t=-1.605$, $p > 0.10$) ไม่ส่งผลกระทบกับการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

ข้อจำกัดและข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยในอนาคต

ข้อจำกัดในการทำวิจัย

ภูมิหลังของประชาชนที่ตอบแบบสอบถามมีส่วนร่วมและการรับรู้ที่แตกต่างกัน จึงทำให้ได้ข้อมูลที่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยในอนาคต

1. ควรส่งเสริมการทำวิจัยในลักษณะเชิงพื้นที่ เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงประจักษ์ เช่น ศึกษางานวิจัยในพื้นที่ใกล้เคียงกับบริบทที่แตกต่างกัน การเพิ่มระเบียบวิธีวิจัยในการทำให้มีความลึกซึ้ง เช่น การสัมภาษณ์เชิงลึก การสังเกต หรือการมีส่วนร่วม เป็นต้น
2. ควรการทำวิจัยให้รอบด้าน ในพื้นที่ต่าง ๆ เช่น การพัฒนาแอปพลิเคชัน การประชาสัมพันธ์ การโฆษณาต่าง ๆ รวมไปถึงการรักษาความเป็นเอกลักษณ์และอัตลักษณ์ของพื้นที่ นั้น ๆ

กิตติกรรมประกาศ

ได้รับการสนับสนุนทุนอุดหนุนวิจัยจากสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สกว.) ภายใต้โครงการวิจัย ถนนแห่งอาหารเมืองหาดใหญ่ (Hatyai Gastronomy City)

รายการอ้างอิง

- ชัตติยา กลัญทกะปรกรณ์, สุธีรา สิทธิกุล และวินิตรา ลีละพัฒนา. (2563). การพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรชุมชนเกษตรตำบลห้วยทราย อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่. *วารสารวิทยาการจัดการสมัยใหม่*, 13(2), 29-44.
- จิรัชยา เจียวกิก, สันติชัย แยมใหม่ และพัทธธิดา จินตานนท์. (2558). คุณภาพชีวิตของประชาชนเทศบาลเมืองคอหงส์ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา. ใน *การประชุมหาดใหญ่วิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 6* (น.435-450) สงขลา: มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- ฉัตรทิพย์ นาถสุภา. (2540). *ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมชุมชนและชนชาติไทย*. (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชนิษฐา ชูสุข, จิตราวดี ฐิตินันทร และจุฑารัตน์ รัตนพิทักษ์ชน. (2556). *เครือข่ายเมืองในเอเชียเพื่อรับมือกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศด้านการรับมือของเมืองกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ*. (รายงานผลการวิจัย). สงขลา: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

- ชลลดา แสงมณี ศิริสาธิตกิจ และธีรศักดิ์ อุ๋นอารมย์เลิศ. (2557). การพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวตลาดน้ำภาคใต้เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน. *วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย*, 6(1), 66-79.
- ณัด คอมนันท์. (2561). แผนยุทธศาสตร์และแผนปฏิบัติการ พัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวของจังหวัดสงขลา เพื่อเพิ่มนักท่องเที่ยวจากอินโดนีเซียและประเทศสมาชิกอาเซียนใต้ (รายงานผลการวิจัย). สงขลา: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- เทศบาลนครสงขลา. (2564). ประชากร เศรษฐกิจ สังคม ประเพณี ศิลปะ และวัฒนธรรม. สืบค้นเมื่อ 1 กันยายน 2564, จาก <https://sites.google.com/site/ssm56021285/general/intro-to-community/population-economy-society-tradition-art-culture>
- เทศบาลนครหาดใหญ่. (2558). *สมัชชาประชาชนนครหาดใหญ่ ด้านทิศทางการพัฒนาเมือง*. สงขลา: เทศบาลนครหาดใหญ่.
- เทศบาลนครหาดใหญ่. (2561). *โครงการประเมินความสำเร็จตามยุทธศาสตร์การพัฒนาเทศบาลนครหาดใหญ่ ประจำปี พ.ศ.2561*. รายงานวิจัย. สงขลา: เทศบาลนครหาดใหญ่.
- เทศบาลนครหาดใหญ่. (2562). *แผนพัฒนาท้องถิ่น (2561 - 2564) เทศบาลนครหาดใหญ่*. สงขลา: เทศบาลนครหาดใหญ่.
- ธัญรดา ดวงแก้ว และนันทินา หาสุทรี. (2563). การมีส่วนร่วมของประชาชนตามหลักการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านไทรน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์*, 6(1), 41-52.
- ธุรกิจท่องเที่ยว. (2564, 4 เมษายน). *ท่องเที่ยวโค้งแรกปี'64* สائحสั่วหัวล้ารายได้เข้าไม่เกิน 10%. ประชาชาติธุรกิจออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 20 สิงหาคม 2564 จาก <https://www.prachachat.net/tourism/news-641700>
- ประคอง สุคนธจิตต์, สุนันทา งามเดโช และ ดาวพันธ์ เฉลยพงษ์. (2561). การมีส่วนร่วมของประชาชนเกี่ยวกับการบริหารจัดการเศรษฐกิจชุมชน. *วารสารร่มพฤกษ์ มหาวิทยาลัยเกริก*, 36(1), 181-200.
- พัชรินทร์ บุญนุ่น, ลัดดา ทองตั้ง วันดี นวนสร้อย. (2563). การศึกษาพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อการสร้างมูลค่าเพิ่มของชุมชนย่านฉือฉาง อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา กรณีศึกษา: ช่างเทศกาลกินเจ. *วารสารปัญญาวิวัฒน์*, 12(2), 135-148.
- ไพศาล วรคำ. (2556). *การวิจัยทางการศึกษา*. (พิมพ์ครั้งที่ 6). มหาสารคาม: ดักสิลาการพิมพ์.
- ราชกิจจานุเบกษา. (2561). *ยุทธศาสตร์ชาติ*. เล่ม 135 หมวด 82 ก. ราชกิจจานุเบกษา.
- วิภา ศรีระทุ. (2551). *ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในอำเภอเขาควง จังหวัดเพชรบูรณ์*. (สารนิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการวางแผนและการจัดการการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม. วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. สืบค้นเมื่อ 20 สิงหาคม 2564 จาก http://thesis.swu.ac.th/swuthesis/Eco_Pla_Man/Vipa_S.pdf
- ศูนย์วิจัยกสิกรไทย. (2564). *โควิด-19 ระลอกใหม่* ป่วนการท่องเที่ยวระหว่างประเทศทั่วโลกและไทยในช่วงที่เหลือของปี 2564 (กระแสทรรศน์ ฉบับที่ 3255) สืบค้นเมื่อ 26 สิงหาคม 2564 จาก <https://kasikornresearch.com/th/analysis/k-econ/business/Pages/Covid-Travel-z3255.aspx>
- เศรษฐกิจภูมิภาค. (2563, 29 มิถุนายน). “หาดใหญ่” ینگสนธิ “มาเลเซีย” ปิดเมืองยาวถึง 31 ส.ค. ประชาชาติธุรกิจออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 20 สิงหาคม 2564 จาก <https://www.prachachat.net/local-economy/news-483497>
- สุรวุฒิ ปัดไธสง. (2545). วัฒนธรรมชุมชน: เงื่อนไขความเข้มแข็งชุมชน/หมู่บ้าน. *วารสารพฤติกรรมศาสตร์*. 8(1), 11-20.

- Arnstein, S. R. (1969). A ladder of citizen participation. *Journal of the American Institute of Planners*. 35(4), 216-224.
- Cohen, J. M., & Uphoff, N. T. (1980). Participation's place in rural development: Seeking clarity through specificity. *World Development*. 8(3), 213-235.
- Cronbach, L. J. (1970). *Essentials of Psychological Testing*. New York: Harper & Row.
- Eber, L. (1993). *Brundtland report*. London Pergamen press ltd.
- Ferrans, C.E. & Power, M.J. (1985). Quality of Life Index : Development and Psychometric Properties. *Advanced in Nursing Science*. 8(1), 15–24.
- Giampiccoli, A., & Kalis, J. H. (2012). Tourism, Food, and Culture: Community-based Tourism, Local Food, and Community Development in Mpondoland. *Culture, Agriculture, Food and Environment*. 34(2), 101 – 123.
- Likert, R. (1967). *The Method of Constructing and Attitude Scale*. In *Reading in Fishbein, M (Eds.), Attitude Theory and Measurement*. New York: Wiley.
- Mearns, K. (2003). Community-based tourism: The key to empowering the Sankuyo community in Botswana. *Africa Insight*, 33(1&2), 29-32.
- Padilla, G.V., & Grant, M.M. (1985). Quality of life as a cancer nursing outcome variable. *Advances in Nursing Science*, 8(1), 45 – 60.
- Singh, L. K. (2008). *Ecology, Environment and Tourism*. Delhi: ISHA Books
- Swarbrooke, J. . (1998). *Sustainable Tourism Management*. Wallingford, UK: CAB International.
- Telfer, D. J. (2009) “*Development studies and tourism*”. In *Jamal, T.and Robison, M. (eds.), The SAGE handbook of tourism studies*. London: SAGE Publications.
- William, E. (1976). *Participation Management: Concepts, Theory and Implementation*. Atlanta G.: Georgia State University.
- Zhan, L. (1992). Quality of Life : Conceptual and measurement issues. *Journal of Advanced Nursing* 17(7), 795 – 800.